

ประโยค ๑ - ๒
ปัญหา บาลีไวยากรณ์
สอบ วันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๕๔

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ต่อไปนี้
ฐานที่ตั้งที่เกิดของอักษรระ มี ๖ คือ.....
ว เกิดใน ๒ ฐาน คือ.....เรียกว่า.....๑
๒. ในสระสนธิ โลโป มีเท่าไร ๑ อะไรบ้าง ๑ จตุตาโรเม, โนหัตถ์
จัดเป็นอย่างไรหน ๑
๓. เสฎฐิ (เสรษฐิ) ซึ่งเป็น อี การันต์ในปุงลิงค์ มีวิธีแจกด้วยวิภัติทั้ง ๗
อย่างไรบ้าง ๑
๔. กิริยาศัพท์ใด ชื่อกัมมวาจก ๑ มีอุทาหรณ์ว่าอย่างไร ๑ และในกัมมวาจกนี้
ลงปัจจัยอะไรบ้าง ๑
๕. ปัจจัยที่สำหรับประกอบกับกิริยาภคก์ จัดเป็นกี่พวก ๑ แต่ละพวกมีปัจจัย
อะไรบ้าง ๑ บอกกาลอะไร ๑
๖. สมาสเช่นไร ชื่อว่าอภัยยิภาวสมาส ๑ และอภัยยิภาวสมาณนั้น มีเท่าไร ๑
อะไรบ้าง ๑ ปจฺจภคตฺ, อชฺชคตฺ จัดเป็นอย่างไรหน ๑
๗. ในภาวตัทธิต มีปัจจัยเท่าไร ๑ อะไรบ้าง ๑ ปุชณีโย, อโยมยฺ, ปุณฺณวา
ลงปัจจัยอะไร ๑ ในตัทธิตไหน ๑

ใช้เวลา ๓ ชั่วโมง.

เฉลย ประโยค ๑ - ๒

ปัญหา บาลีไวยากรณ์

๑. ได้เติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้
ฐานที่ตั้งที่เกิดของอักษรจะมี ๖ คือ กณฺโง คอ, ตาธุ เพคาน, มุทธา ศีระะก็ว่า
ปุมเหงือกก็ว่า, ทนฺโต ฟิน, โอฏฺโง ริมฝิปาก, นาสิกา จมูก
ว เกิดใน ๒ ฐาน คือ ฟินและริมฝีปาก เรียกว่า ทนฺโตฏฺโง ๑
๒. ในสระสนธิ โลโป มี ๒ คือ ลบสระหน้า ๑ ลบสระหลัง ๑
จตุตาโรเม จัดเป็นลบสระหลัง
โนหตฺ จัดเป็นลบสระหน้า ๑
๓. เสฏฺฐิ (เศรษฐี) ซึ่งเป็น อี การันต์ ในปุงลิงค์ มีวิธีแจกด้วยวิภัตติทั้ง ๗
อย่างนี้

เอกวจน์	พหูวจน์
ป. เสฏฺฐิ	เสฏฺฐิโน เสฏฺฐิ
ท. เสฏฺฐิ เสฏฺฐินิ	เสฏฺฐิโน เสฏฺฐิ
ต. เสฏฺฐินา	เสฏฺฐิหิ เสฏฺฐิกิ
จ. เสฏฺฐิสฺส เสฏฺฐิโน	เสฏฺฐินิ
ปญ. เสฏฺฐิสฺมา เสฏฺฐิมฺหา	เสฏฺฐิหิ เสฏฺฐิกิ
ฉ. เสฏฺฐิสฺส เสฏฺฐิโน	เสฏฺฐินิ
ส. เสฏฺฐิสฺมี เสฏฺฐิมฺหิ	เสฏฺฐิสฺ
อา. เสฏฺฐิ	เสฏฺฐิโน เสฏฺฐิ

๔. กิริยาศัพท์ใดกล่าวกรรม สิ่งทีบุคคลพึงทำ คือแสดงว่าเป็นกิริยาของกรรม
นั่นเอง กิริยาศัพท์นั้น ชื่อ กัมมวาจก ๑ อุทาหรณ์ว่า สูเทน โอทโน ปจฺยเต
ข้าวสุก อันพ่อครัว หุงอยู่ ๑ และในกัมมวาจกนี้ ลง ย ปัจจัยกับทั้ง อี อาคม
หน้า ย ๑

๕. ปัจจัยที่สำหรับประกอบกับกริยาภิกตฺก์ จัดเป็น ๓ พวก ๆ แต่ละพวกมีปัจจัย
ดังนี้

ภิกตปัจจัย อนุต, ตวนุต, ตาวิ,

ภิจจปัจจัย อนีย, ตพพ

ภิกตภิจจปัจจัย มาน, ต, ตุน, ตฺวา, ตฺวาน ๆ

อนุต, มาน บอภิจจุบันกาล

ตวนุต, ตาวิ, ต, ตุน, ตฺวา, ตฺวาน บอภิกอดีตกาล

อนีย, ตพพ บอภิกความจำเป็น ๆ

๖. สมาสที่มีอุปสัคหรือนิบาตอยู่ข้างหน้า ชื่อว่า อพยยิภาวสมาส ๆ และ
อพยยิภาวสมาสนั้น มี ๒ คือ อุปสัคคปฺพทกะ ๑ นิบาตปฺพทกะ ๑ ๆ
ปฺจฺจภคตฺตฺก์ จัดเป็นนิบาตปฺพทกะ ๆ อหฺมตฺตฺก์ จัดเป็นอุปสัคคปฺพทกะ ๆ

๗. ในภาวตฺทริต มีปัจจัย ๖ ตัว คือ ตต, ฉย, ตฺตน, ตา, ฉ, กณฺ ๆ

ปฺชฺนียฺ ลง อีย ปัจจัย ในฐานตฺทริต

อโยมยฺ ลง มย ปัจจัย ในภคตฺทริต

ปฺญฺณวฺ ลง วฺนฺตฺ ปัจจัย ในคทฺสสฺตฺถิตฺทริต ๆ